

(המשך מעמוד 75)

בכר, נציגו של הימלר, ובין נציגי הגוינים היהודי ונציגו של נשיא ארצות-הברית, במטרה להציל את היהודים שנתרו. אחרי הפגישה האחרונה בגבול שווייץ לא חזר קסטנר לבודאפשט. שהיתה מוקפת על-ידי הצבא הסובייטי. בחודשי המלחמה האחרונים סבב בגרמניה המופצצת, בחברת איש הס"ס קורט בכר. "האיש הזה הוא שלטון בינלאומי, אדם שהאמביציה שלו העבירה אותו על דעתו" אמר על-כך תמיר.

לפי עדותו של קסטנר, היה זה הוא ששיכנע את קורט בכר למסור את מחנות-הריכוז בשלמותם לידי הבריטים — בלא קרב. קסטנר טען כי בכך הציל ממות רבבות יהודים בימי-המלחמה האחרונים. בסוף 1947 עלה הד"ר קסטנר לארץ-ישראל, אולם חזר פעמים אחדות לגר-

מידו לדין לפי החוק לעשיית דין בנאצים ובעורריהם. סולט, ביטאונם של יוצאי לח"י, בעריכת הד"ר ישראל אלדד, תקף אותו בקיצוניות: "קסטנר נפל. הקסטנר ריום שורץ. אילו היינו עם בריא לא היה אפשרי שלמחרת פסק-הדין ימשך איש זה להופיע ברחובות הארץ..."

ב-26 ביוני 1955, ארבעה ימים אחרי מתן פסק-הדין, התכנסה ממשלת ישראל כדי לדון בתוצאות המישפט. למרות חי-לוקי-הדיעות בה החליטה הממשלה לער-ע על פסק-הדין של בית-המישפט המתח-זי. האופוזיציה הראשית, חרות, הציעה אי-אמון בממשלה, על טיפולה בפרשה. סי-ע הת הציונים-הכלליים, שהיתה שותפה ב-קואליציה שבראשה עמד אז משה שרת, נמנעה בהצבעת אי-האמון. ב-29 בחודש התפטרה הממשלה.

מיפלגות האופוזיציה ניצלו את פסק-

רעיונותיהם של הד"ר ישראל אלדד וגאר-לה כהן. זאב אקשטיין, שירה בד"ר קסטנר, ודן שמר, שטייע בידו, היו צנחנים-לשעבר. יוסף מנקס, אופה במיקצועו, חבר-לח"י לשעבר, היה איש מחתרת, "מלכות ישר-אל", שהניח פצצה בבניין הצירות הסוביי-טית בתל-אביב בשנת 1953. בכיתו, ב-שכונת סאלמה בפאתי תל-אביב, הקים מנקס את מועדון סולט, שבו הטיף לרע-יונותיו.

במהלך מישפט רוצחי הד"ר קסטנר, חשף זאב אקשטיין את צפונות ליבו וסי-פר: "תוכנית-הפעולה התגבשה אחרי מיבצע סיני. אז הסתובבתי כמשוגע. עניין הנסיגה השפיע עלי קשה מאוד. פשע זה כלפי העם והמדינה עולה פי כמה על פשע אלטלינה..." במישפט התגלה כי אקשטיין היה זמקמה מודיע של הש"ב

המיליונים, אשר השמדתם היא הרקע האמיתי למשפט זה. האיש הממושקף, הקורא ברשימותיו הוא העד ישראל קסטנר. לידו עורך-הדין חמיר, לבוש גלימה. עם עוזרו אריה מדינסקי, האיש המזוקן החובש כיפה הוא הנאשם גרינוואלד. שמאלי בתמונה הוא התובע אמנון תל, ולידו עוזרתו בניהול המישפט, דבורה שקד. בעוד רגע יתחולל קרב דרמטי על גורלו של קסטנר.

תמונה היסטורית

מפגש קסטנר, כאשר פורסמה לראשונה, נתן לה העולם הזה את הכותרת הבאה: "רגע סמלי: תמונה זו צולמה ברגע שזכנס השופט הלוי לאולם בית-המשפט וכל הנוכחים קמו על רגליהם, כנהוג. אולם היא נראית כאילו אבליים כל הנוכחים על

הדין כדי להאשים את מיסטר-מפא"י בכך שהעלה את קסטנר, ומחפה עליו. במערך כתיבת-החירות של קיץ 1955 היתה פרשת קסטנר עניין מרכזי. תוצאת הבחירות היכו בתדהמה את מפא"י, מיספר חברי-הכנסת שלה ירד בשיעור, חרות הכפילה את מיספר מו-שביה בכנסת, משמונה ל-15.

קסטנר פוטר ממשרתו הממשלתית, ו-חזר לשמש כעורך ביומון ההונגרי אוי קלט. לחבריו, שהציעו לו למכור את מכונתו, השיב בהומור כי הוא מעדיף להירצח במכונת ולא כמו כלב ברחוב. המישטרה ושירותי-הביטחון, שהיו ערים לסכנה שארבה לד"ר קסטנר, בעיקבות פסק-הדין הקטלני והסערה הציבורית — הצמידו לו שומרי-ראש.

הלילה שבו נרצח קסטנר

יום אחד אחרי שראשה-הממשלה חייד בריגוריון (שקיבל את התפקיד בחזרה מידי שרת אחרי הבחירות) הודיע על הר-נסיגה מסיני, בעיקבות מיבצע-קדש, נורה הד"ר קסטנר. חקירת המישטרה העלתה כי הרצח אירע דקות אחדות אחרי חצות. נורו שלוש יריות. הכדור הראשון היה עקרי. קסטנר נמלט. הכדור השני פגע במכונתו. ביריה השלישית נפגע קסטנר ונפל על המידרכה.

כשהוא פצוע קשה בביטו ובחזהו הובא קסטנר לבית-החולים. בלילה-הרצח נעצרו 4 חשודים: זאב אקשטיין, דן שמר, יוסף מנקס ויעקוב חרותי. העולם הזה כתב אז: "הרצח היה מתוכנן היטב. הוא בוצע על-פי שיקוליו של מישתו..." הרוצחים היו ידועים זה מכבר לשירות הביטחון. כולם השתייכו לקבוצה קיצונית וימנית של "נוער לאומי", שהתחנכו לאור

השופטים אולשן וחשין הצטרפו לפסק-

דינו של השופט אגרנט, המזכה את קסט-נר. על כוונת מלכיאל גרינוואלד ליחס לקסטנר תאווה-כסף כמניע לכל מעשיו, העיר השופט גוייטין שזו לא הוכחה, ולכן אף הוא הצטרף לפסיקת אגרנט.

ברוב של ארבעה כנגד אחד (השופט זילברג) קבעו שופטי בית-המישפט העל-יון כי קסטנר לא שיתף פעולה עם הנא-צים. המשת השופטים הסכימו שקסטנר הציל מעונש את פושע-המלחמה הנאצי קורט בכר אחרי המלחמה.

מלכיאל גרינוואלד נמצא על-ידי בית המישפט העליון אשם בהוצאת שם רע על הד"ר קסטנר. הוא גידון למאסר של שנה אחת.

קסטנר בנידונברג

בשעה שהעיד במישפטו של קצין הס"ס קורט בכר, עדות זו הכריעה את הכף נגדו, כאשר התכבד במתן הסבר לה. לידו בתצלום: קצין התביעה האמריקאית במישפטי נירנברג.

בתוך המחתרת. מנקס טען כי הוא חף-מפשע, ושקסטנר נורה על-פי הוראות שרות-הביטחון. בית-המישפט קיבל את הודעתו של אקשטיין כי מנקס היה הוגה רעיון הרצח, ושהוא מסר לאקשטיין את האקדה וה-כדורים: "האדם הזה הוא מטורף בשטח מסויים, ואני רואה שהסירוף הזה הולך אותי לשואה. ישבתי שם הרבה זמן באי-דיאה של מלכות-ישראל, ואצלי מכל הר-דברים הצטבר עוד מיטען ועוד זיק חש-מלי — וזה היה מוכרח למצוא התפרקות מסויימת. זאת היתה ההתפרקות שלי..." פרק שלא התבהר במישפט רוצחי הד"ר

קסטנר, וגם לא בסרט התיעודי של הטל-וויזיה — הוא פרק מעורבותו של שרות-הביטחון. מדוע לא מצעו סוכני השרות את הרצח? גם שאלות נוספות נותר פתוחות.

התובעת במישפט היתה מרים בן-פורת, שטענה בבחירות כי אחד המניעים לרצח היה בדברים שהטיף הד"ר ישראל אלדד למאמיניו, וכי מטרתו היתה הקמת מל-כות ישראל, ואמצעיו שיטוי המונים ב-ממשלה, הסתה להתקוממות ולמרד, וקרי-אה לשימוש בכוח כדי להוריד את השיל-טון הקיים.

זאב אקשטיין, דן שמר ויוסף מנקס גידונו למאסר-עולם. יעקוב חירותי נוקה מכל אשם.

ריהביליטציה מאוחרת

בשבוע שבו נשלחו אקשטיין, שמר ו-מנקס, רוצחיו של ד"ר קסטנר, למאסר-עולם, פסקו המשת שופטי בית-המישפט העליון בעירעור שהגישה המדינה על פסק-דינו של השופט הלוי.

השופט העליון הד"ר שימרון אגרנט, שכתב את פסק-הדין, ציין: "באתי לדיעה, כי מסקנתו של ד"ר הלוי אין לה על מה שתמוך. שגה הד"ר הלוי בקביעתו כי המניע שמאחורי קסטנר היה הצלת המיר-חסים. קסטנר נשא עניין למטרה של הצלת יהודי הונגריה בכללם..."

דיעת-היעוט הביע השופט העליון הד"ר זילברג, שקבע בדעתו: "קסטנר הש-תחף עם הגרמנים בהעלמת סוד ההשמדה מעיני ההמונים, אחרי שהיו בידו ידיעות מרובות על כך. חרדתו ומסירותו להצלת ה-1700 היא-היא שמנעה אותו מלגלות את סוד אושוויץ."

השופטים אולשן וחשין הצטרפו לפסק-דינו של השופט אגרנט, המזכה את קסט-נר. על כוונת מלכיאל גרינוואלד ליחס לקסטנר תאווה-כסף כמניע לכל מעשיו, העיר השופט גוייטין שזו לא הוכחה, ולכן אף הוא הצטרף לפסיקת אגרנט.

ברוב של ארבעה כנגד אחד (השופט זילברג) קבעו שופטי בית-המישפט העל-יון כי קסטנר לא שיתף פעולה עם הנא-צים. המשת השופטים הסכימו שקסטנר הציל מעונש את פושע-המלחמה הנאצי קורט בכר אחרי המלחמה.

מלכיאל גרינוואלד נמצא על-ידי בית המישפט העליון אשם בהוצאת שם רע על הד"ר קסטנר. הוא גידון למאסר של שנה אחת.

בשעה שהעיד במישפטו של קצין הס"ס קורט בכר, עדות זו הכריעה את הכף נגדו, כאשר התכבד במתן הסבר לה. לידו בתצלום: קצין התביעה האמריקאית במישפטי נירנברג.

פסקי-הדין הארוכים והמנומקים של בית-המישפט העליון לא היהדו כפסק-דינו של השופט הלוי. הריהביליטציה (הטידור) המאוחרת של הד"ר קסטנר, אחרי הירצחו, לא זכתה בתשומת-לב. סרט הטלוויזיה השני ב,פרשת קסטנר" מסתיים בנימה מרידה הקובעת: "לשואו תחפשו בקומץ כתורות מעריב, בין הר-כתורות המרשיעות, את הכותרת המזכה את קסטנר. הטידור המאוחר של קסטנר אחרי הירצחו לא זכה להבלטה יתרה..." היסיה-ציבור של שמואל הלוי הביא את תרומה נכבדה. (המשך בגיליון הבא)